

Що таке «невидимі поранення»

та як підтримати
військових

Тривожність, суїцидальні думки, депресія — це так звані невидимі поранення, які людина може отримати на фронті через:

- надмірний стрес;

- сильну втому;

- пережитий ризик загинути;

- сцени жорстокості.

Поширеною причиною «невидимих поранень» також є **контузія**.

Вибухова хвиля проходить крізь тіло **і не лишає слідів**, але завдає шкоди організму. Наслідками контузії можуть бути:

- виснажливий головний біль;

- дзвін у вухах;

- різкі перепади настрою;

- дратівливість.

Відновити ментальне здоров'я легше в оточенні рідних, друзів, колег. Але вони мають пам'ятати:

- потрібен час і підтримка;

- якщо тривожні симптоми тривають 2-3 місяці та ускладнюються — не зволікайте, зверніться до спеціаліста.

Час і підтримка

Коли військові повертаються до цивільного життя, можуть з'являтися тривожні ознаки «невидимих поранень»: апатія, небажання спілкуватися, агресія.

Пам'ятайте, ці емоції адресовані не вам. Щоби здолати наслідки сильного стресу разом, так само дотримуйтеся трьох головних правил:

не жалійте / поважайте / підтримуйте

Якщо військовий/ва не йде на контакт,
не тисніть. Пропонуйте допомогу
обережно та максимально коректно.

За можливості попросіть про допомогу
побратимів чи посестер близької вам
людини.

2-3 місяці

Якщо за цей час тривожні симптоми не минули, а посилилися (чи з'явилися нові), зверніться по допомогу до кваліфікованих спеціалістів.

Лінія кризової допомоги та підтримки
Українського ветеранського фонду
при Мінветеранів

0 800 33 20 29

Благодійний фонд Veteran Hub
veteranhub.com.ua

Благодійний фонд Mindy Foundation
mindyfoundation.com.ua

Гаряча лінія для дружин та матерів
військовослужбовців ГО «Громадський
рух «Жіноча сила України»
0 800 332 720